MINISTERIET
SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

Slots- og Kulturstyrelsen

Fejøgade 1
4800 Nykøbing Falster
Telefon 33 95 42 00

cfk@slks.dk
www.slks.dk

31. juli 2026
Jour. nr.: 24/10856

Fredning af Sankt Knud Lavard Kirke

Afgørelse

Slots- og Kulturstyrelsen har truffet afgørelse om at frede Sankt Knud Lavard Kirke med sakristi, kampanile og forplads (*1957 af arkitekt Carl R. Frederiksen og ingeniør Ernst Ishøy*) beliggende på Lyngbygårdsvej 1A, 2800 Lyngby, matr.nr. 11as, Kgs. Lyngby By, Kgs. Lyngby i Lyngby-Taarbæk Kommune.

Afgørelsen er truffet efter § 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Forslag om fredning er fremsat af By & Land Danmark i juli 2024.

Baggrund

Slots- og Kulturstyrelsen underrettede jer i brev af 19. november 2025 om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet ovenstående til fredning efter § 3 i bygnings-fredningsloven. Samtidig igangsatte styrelsen en høring herom i henhold til § 6.

Slots- og Kulturstyrelsen har modtaget fem høringssvar med bemærkninger hertil. Fire høringssvar fra By & Land Danmark, Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk Kommune, Havehistorisk Selskab og DOCOMOMO udtrykker opbakning til en fredning, mens et høringssvar fra ejer (Den Katolske Kirke) udtrykker sig imod en fredning.

Høringssvar fra By & Land Danmark, Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk Kommune, Havehistorisk Selskab og DOCOMOMO

By & Land Danmark, som også har indsendt det oprindelige fredningsforslag, skriver i sit høringssvar bl.a.:

"Sankt Knud Lavard Kirke fremstår som et afgørende referencepunkt for forståelsen af modernismens gennembrud i dansk kirkebyggeri – en position, som bør være repræsenteret tydeligt på fredningslisten."

By & Land Danmark skriver endvidere:

"Det er endvidere relevant, som Det Særlige Bygningssyn anbefaler, fremadrettet at tilstræbe en retablering af kirkens oprindelige farveholdning i det indre samt at fjerne nyere tilkomne bygningselementer, hvor dette er muligt, med henblik på at styrke aflæsningen af den oprindelige arkitektoniske idé."

Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk Kommune skriver i sit høringssvar bl.a., at den katolske kirke, Sankt Knud Lavard Kirke, sammen med den nærliggende middelalderlige folkekirke begge har stor betydning for lokalområdet. De påpeger desuden, at de seneste års nødvendige forbedringer med den rette hjælp kunne have være udført med større fornemmelse for betonkirkens egenart. Foreningen bakker op omkring fredningens omfang, der inkluderer forpladsen, som de finder er nødlidende og en restaurering er påkrævet.

Havehistorisk Selskab (HHS) skriver i deres høringssvar, at de har supplerende bemærkninger til friarealerne:

"Trappeanlæggets og forpladsens betonbelægninger er karakteristiske for perioden og bør restaureres og bevares som udført ved opførelsen i 1956. Man bør også overveje, om parkering på øverste dæk ved kirken er nødvendig. Parkeringen harmonerer ikke med den enkelhed, som bl.a. fremstod på foto i fredningsforslaget (side 31).
Ankomst til kirken fremtræder meget forsømt med de tomme plantebede og en tilfældig beplantning på plænen omkring kampanilen, opsatte skilte på trappeanlægget og ved stien.
De omtalte eksisterende træer, som i første omgang indgik i samspil med kirken er fjernede. HHS foreslår, at den oprindelige enkelhed og klarhed og beplantning mellem bygning og friarealer genskabes.
HHS vil derfor anbefale, at der udarbejdes en samlet plan for belægning, beplantning og skiltning."

DOCOMOMO Danmark skriver i høringssvaret bl.a.:

"Som den første egentligt modernistiske kirke i Danmark indtager Sankt Knud Lavard Kirke en særstilling i dansk arkitekturhistorie. Her blev en gennemgribende og synlig brug af beton i kirkearkitekturen introduceret. Kirken var dermed spydspids for anvendelse af dette materiale i senere centrale værker i kirkearkitekturen i Danmark såsom Bagsværd Kirke af Jørgen Utzon og Gug Kirke af Inger og Johannes Exner."

og endvidere:

"Sankt Knud Lavard Kirke er det første eksempel i Danmark på kirkens direkte engagement i moderne arkitektur og kunst som led i en teologisk fornyelse, en strømning som siden spredte sig til den protestantiske folkekirke. Sankt Knud Lavard Kirke har dermed væsentlig kultur- og kirkehistorisk værdi, i særdeleshed som del af historien om katolicisme i Danmark, en betydning, som allerede i samtiden blev bemærket."

Ligeledes påpeger DOCOMOMO, at et væsentligt aspekt ved kirkens arkitektoniske værdi er samarbejdet mellem fagligheder og kunstarter, hvor den svenske kunstner Erik Olsons mosaikker ude som inde er signifikante elementer i anlæggets helhed. Hertil kommer samspillet mellem kirkebygningen, kampanilen og udenomsarealerne inklusive forpladsen, som blev formgivet af landskabsarkitekt Morten Klint, der er en central skikkelse i det 20. århundredes danske landskabsarkitektur.

Slots- og Kulturstyrelsens bemærkninger:
Styrelsen noterer sig opbakningen til fredningen og deler vurderingen af den arkitektoniske og kulturhistoriske værdi samt den landskabsarkitektoniske værdi. Ligeledes er styrelsen enig i betragtningerne om det vigtige faglige samspil mellem arkitekt, ingeniør, landskabsarkitekt og billedkunstner.

Styrelsen noterer sig anbefalingerne om retablering af den oprindelige farveholdning i kirkens indre og fjernelse af nyere tilkomne bygningselementer samt genskabelse af beplantningen mellem bygninger og friarealer. Dog vil styrelsen påpege, at en bygning eller et landskabsarkitektonisk værk fredes som det står på fredningstidspunktet. Det betyder, at Slots- og Kulturstyrelsen ikke kan stille krav om, at bygningen eller det landskabelige værk skal tilbageføres til et givent tidspunkt.

I forhold til spørgsmålet om en samlet plan for belægning, beplantning og skiltning, er det styrelsens anbefaling, at ejer får en plejeplan udarbejdet og godkendt af styrelsen. I den forbindelse kan det oplyses, at ejer har mulighed for at få bistand fra en ekstern rådgiver og kan søge om støtte til dette arbejde fra styrelsens tilskudspulje.

Høringssvar fra Den Katolske Kirke
Ejer af ejendommen, Den Katolske Kirke, skriver i sit høringssvar, at de af flere årsager ville ønske de kunne være fri for fredningen. De tilkendegiver samtidig, at fredningsforslaget er flot gennemarbejdet, og at det giver en god indsigt i Sankt Knud Lavard Kirkes bygningshistorie og i gudstjenestens udvikling siden kirkens indvielse. Sidstnævnte er et vigtigt argument for Den Katolske Kirkes høringssvar, idet der siden kirkens opførelse er sket gennemgribende ændringer i gudstjenesten, som har påvirket kirkerummet. Det betyder, at Sankt Knud Lavard i dag har et fremrykket alter, at præstens sæde er centreret bag alteret med front mod menigheden, og at tabernaklet har fået sit eget kapel, hvorfor dåbskapellet er blevet omdannet til et sakramentskapel med afskærmende glasvægge omkring. Ligeledes anfører de, at det i katolske kirker er blevet almindeligt at etablere rum, hvor børn kan udfolde sig under gudstjenesten samtidig med, at der er visuel kontakt til kirkerummet, hvorfor der er opsat glasvægge

til den bagerste del af kirkerummet, og at disse glasvægge yderligere bidrager til energioptimeringen i kirken.

"*SKLK (Sankt Knud Lavard Kirke) har altså i dag en form, som svarer til den funktion, der hører til de "tidssvarende strømninger i dens internationale ophav" og fungerer godt som "… fælleshus for borgere, der bekender sig til romersk-katolsk religion i Danmark, på tværs af etnicitet og andre tilhørsforhold.*"

Bygningssynets anbefaling om: "*at man i det indre fremadrettet bør tilstræbe at retablere kirkens oprindelige farveholdning samt fjerne nyere tilkomne bygningselementer*" mener Den Katolske Kirke er vanskeligt at efterkomme, såfremt man skal fastholde den opdaterede praktiseren af katolicismen. Ligeledes hvis man mener, at de nye vinduer, der ligeledes er en del af kirkens energioptimering, også skal fjernes.

"Som det fremgår af ovenstående, er SKLK's nuværende udformning resultatet af den historiske udvikling i de sidste 70 år både inden for katolsk liturgi og bygningsmæssig energioptimering."

Endelig refererer Den Katolske Kirke til fredningen af den katolske domkirke i 1973, hvor et ombygningsforslag af hensyn til de liturgiske reformer blev afvist, og hvor biskoppen indsendte en klage til ombudsmanden, som i sit svar påtalte, at der i *"bygningssynets beslutning om ikke at tillade ombygningen … udelukkende eller i hvert fald helt overvejende har været bestemt af overvejelser af arkitektoniske/kulturhistoriske hensyn, hvorimod hensynet til kirkens benyttelse efter sit formål, herunder dens benyttelse i overensstemmelse med, hvad liturgiske hensyn taler for, praktisk taget ikke er indgået i overvejelserne."*

<u>Slots- og Kulturstyrelsens bemærkninger:</u>
Styrelsen noterer sig, at Den Katolske Kirke ikke ønsker en fredning, men at de anerkender det gennemarbejdede fredningsforslag. Imidlertid vil styrelsen gerne fastslå, at når en bygning eller landskabelige omgivelser fredes, så bliver de fredet som de står på fredningstidspunktet. Det betyder, at styrelsen ikke kan stille krav om, at bygningen eller omgivelserne skal tilbageføres til et givent tidspunkt. I Sankt Knud Lavard Kirke betyder dette, at styrelsen ikke kan stille krav om fjernelse af de senere opsatte glasvægge eller fjernelse af den blå maling på betonvægge og -lofter, selvom Det Særlige Bygningssyn i deres indstilling til at frede Sankt Knud Lavard Kirke anbefalede dette. Bygningssynets anbefaling er en velmenende vejledning til at få bygningen til at fremstå mere autentisk, såfremt ejer ønsker det.

Styrelsen anerkender Den Katolske Kirkes tiltag til en energioptimering af kirken, og kan ej heller kræve de nye vinduer udskiftet. Såfremt en moderne bygning eksempelvis har utætte vinduer, så vil styrelsen ikke stå i vejen for, at disse bliver udskiftet. Styrelsen vil derimod komme med vejledning til, hvordan man bedst muligt kan

udskifte vinduerne, så de nye vinduers udseende harmonerer med bygningens øvrige arkitektur og bærende fredningsværdier.

At Den Katolske Kirke gerne vil have mulighed for at kunne ændre kirkens indre, så man også fremadrettet kan få en opdateret praksiseren af katolicismen, vil styrelsen ikke stille sig i vejen for. Styrelsen vil derimod indgå i en dialog om de ønskede ændringer, så der både tages hensyn til menighedens ønsker samt til bygningens særlige arkitektur og værdifulde elementer. Idet en bygning, der er i brug dermed har den bedste beskyttelse.

Begrundelse for afgørelse

Det er Slots- og Kulturstyrelsens vurdering, at Sankt Knud Lavard Kirke med sakristi, kampanile og forplads (*1957 af arkitekt Carl R. Frederiksen og ingeniør Ernst Ishøy*) beliggende på Lyngbygårdsvej 1A, 2800 Lyngby i Lyngby-Taarbæk Kommune, har de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en fredning.

Sank Knud Lavard Kirke er et helstøbt modernistisk bygningsværk og særlig fordi kirkebygning, kampanile og forplads er konstrueret i beton som det karaktergivende og gennemgående materiale. Sankt Knud Lavard Kirke har en tydelig og klar arkitektonisk idé og stringent udførelse med tydelige referencer til den internationale modernisme, og er landets første moderne betonkirke i det tyvende århundrede.

Sankt Knud Lavard Kirkes arkitektoniske værdi knytter sig til den gennemgående brug af beton - fra forpladsens store betonfliser, til kampanilens og kirkebygningens insitu-støbte "beton-brut" ydervægge og betonsøjler samt anvendelsen af gasbetonsten til facadens modulære partier og kirkerummets indvendige vægge. Med sin sjældne kubiske form og atypiske konstruktion, med et udvendigt bærende system for ydervæggene og et andet indvendigt bærende system for taget, er Sank Knud Lavard Kirke et enestående eksempel på datidens moderne dristighed. De adskilte konstruktionselementer, hvor både kirkens tag og "betonkasse" visuelt svæver, giver opfattelsen af, at tyngdeloven er ophævet. Med en bevidst anvendelse af dagslys, form og et modulært system har arkitekt Carl. R. Frederiksen skabt en simpel, men monumental kirke, også i kraft af samarbejdet mellem fagligheder og kunstarter. Erik Olsons glasmosaikker i kirkens indre og på kirkens vestgavl er ligeledes signifikante elementer i anlæggets helhed, ligesom forpladsen af store insitu-støbte fliser, formgivet af landskabsarkitekt Morten Klint.

Den kulturhistoriske værdi knytter sig til bygningens funktion som kirke for det romersk-katolske samfund. Sankt Knud Lavard Kirke er central i fortællingen om 1900-tallets hastigt voksende københavnske forstadskvarterer, hvor også den katolske menighed var i fremvækst. Dette understreges yderligere af den nærliggende præstegård, menighedshuset og den katolske skole, der sammen med kirken udgør en miljømæssig helhed.

Sankt Knud Lavard Kirke er en vigtig del af fortællingen mellem dansk og international kirkearkitektur, hvor inspirationen gik på tværs af religiøse skel mellem protestantisme og katolicisme, og hvor udformningen af kirken fandt sted i samspil med teologiske forandringer og teknisk udvikling.

Klagevejledning

I kan klage til kulturministeren over Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse. Klagefristen er 4 uger fra den dag, hvor beslutningen er offentliggjort på styrelsens hjemmeside, https://slks.dk/omraader/kulturarv/fredede-bygninger/fredningssager-og-hoeringer. Offentliggørelserne på hjemmesiden er sorteret alfabetisk efter, hvilken kommune ejendommen ligger i.

Klagen skal indgives skriftligt til Slots- og Kulturstyrelsen. Styrelsen sender klagen videre til Kulturministeriet sammen med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Klagen kan sendes på e-mail til: cfk@slks.dk eller med post til Slots- og Kulturstyrelsen, Center for Kulturarv, Fejøgade 1, 2. sal., 4800 Nykøbing F.

Klage indsendt inden fristens udløb har opsættende virkning for beslutningen. Det betyder, at kirke, sakristi, kampanile og forplads er fredet under behandlingen af en eventuel klagesag, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Konsekvenser

En fredning betyder bl.a., at I skal søge Slots- og Kulturstyrelsen om en tilladelse, hvis I vil foretage bygningsarbejder eller lignende, der rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 1565 af 9. december 2024 om hvilke bygningsarbejder i fredede bygninger der ikke kræver forudgående tilladelse.

Offentlig bekendtgørelse og tinglysning

Slots- og Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på styrelsens hjemmeside www.slks.dk og tinglyse fredningen. I vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen uanset, hvornår rettigheden er opnået.

Dette følger af § 7, stk. 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Kort over fredningsomfang

Sankt Knud Lavard Kirke med sakristi, kampanile og forplads (*1957 af arkitekt Carl R. Frederiksen og ingeniør Ernst Ishøy*).
(Illustrationen er vejledende idet der på luftfotoet er lidt unøjagtighed pga. bygningernes højde)